

Pedagogs: Kaspars Kalējs

Mācību priekšmets: “Mediji, valoda un ietekme”

Klase: 10.klase

Sasniedzamais rezultāts: Skolēns veido projekta darbu analizējot Latvijas sabiedrības lietotās latviešu valodas kļūdas ikdienas saziņu valodā.

IEVADS

Praktiskā darba projekta metodē mērķis ir sniegt skolēniem iepazīt pētnieciskā darba pamatprasmes, pētīt vietvaras deputātus, vaicājot viņiem aktuālus jautājumus. Praktiskā darba projekta metodē sniedzamais rezultāts ir, patstāvīgi izstrādājot projekta darbu kā apjomīgu mācību uzdevumu, skolēns nostiprina un demonstrē lietpratību kompleksās situācijās, tai skaitā caurviju prasmes, kā arī zināšanas, prasmes, izpratni, ieradumus un to kombinācijas kursā “Latviešu valoda I”.

Sākoties pirmajai mācību blokstundai (sk. 1. pielikumu), kurā tiks īstenots praktiskais darbs projekta metodē, skolēni tiek iepazīstināti ar raidījumu “Aizliegtais paņēmiens”, ko veido Latvijas sabiedriskās televīzijas ziņu dienests. Raidījuma veidotajā operācijā “Latviešu valoda” skaidro, ka globalizācijas laikā viena no vērtībām ir valoda, kas ir latviešu valoda. Raidījumā tika aplūkota valsts augstāko amatpersonu – Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa, Saeimas priekšsēdētājas Ināras Mūrnieces un Ministru prezidenta Māra Kučinska, kā arī ministru un pašvaldības priekšsēdētāju publiskās runas – vai tajās pieļauj kādas kļūdas? Raidījums kopā ar valodniekiem izveido 15 latviešu valodā izplatītāko kļūdu sarakstu, par kurām daudz esot runāt, bet kļūdas atkārtojas. Šo kļūdu sarakstu izmantos arī X skolas 10. klases skolēni sava praktiskā darba projekta metodē īstenošanai.

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija (10 minūtes)	
Skolotājs iepazīstina ar stundas tēmu, aicina skolēnus nolasīt stundas sasniedzamo rezultātu.	Skolēni sagatavojas stundai. Viens no skolēniem nolasa stundas sasniedzamo rezultātu.
Skolotājs iepazīstina ar praktisko darbu projekta metodē, sākot ar jautājumu, vai jaunieši ir redzējuši LTV raidījuma “Aizliegtais paņēmiens” sižetu par valsts amatpersonu lietoto latviešu valodu.	Skolēni atbild uz jautājumiem, rosina diskusiju.
Skolotājs rosina diskusiju par to, vai latviešu valodas lietojumam valsts amatpersonu runās jābūt pareizam, bez kļūdām? Vai svarīgs ir saturs, nevis forma?	Skolēni sadalās četrās grupās, diskutējot par skolotāja rosinātajiem jautājumiem. Pēc diskusijas grupas pārstāvis dalās ar grupas domām.
Apjēgšana (60 minūtes)	
Skolotājs piedāvā skolēniem noskatīties LTV raidījuma “Aizliegtais paņēmiens” sižetu “Latviešu valoda”, pierakstīt 5 tēzes par raidījumā redzēto un 15 raidījumā nosauktās latviešu valodā izplatītākās kļūdas. (30 minūtes)	Skolēni skatās “Aizliegtā paņēmiena” raidījumu “Latviešu valoda” un pieraksta tēzes un vērtēšanas kritērijus.
Skolotājs organizē jautājumu–atbilžu aktivitāti – skolēniem pēc 15 dzirdētajiem kritērijiem jāapstaigā klasi un jāievāc dati par klasesbiedru valodas lietojumu. (10 minūtes)	Skolēni veido jautājumu–atbilžu aktivitāti, aptaujājot klasesbiedrus. Pēc apstaigāšanas skolēni dalās ar rezultātiem.
Skolotājs iepazīstina ar gaidāmo praktisko darbu projekta metodē, uzdevumu, mērķiem un vērtēšanas kritērijiem.	Skolēni svarīgāko pieraksta kladē.
Skolotājs iedala katram skolēnam vienu Bauskas novada domes deputātu, kuru uzrunāt.	Skolēniem tiek piedāvāta izvēle.
Lietošana, refleksija (10 minūtes)	
Izmantojot aptaujas metodi, skolēni vērtē savas zināšanas par gaidāmā darba mērķi, uzdevumiem, vērtēšanas kritērijiem.	Skolēni ceļ rokas pie tā vērtējumā, kas viņiem šķiet atbilstošākais.

1. pielikums. **Blokstunda, īstenojot praktisko darbu projekta metodē.**

Kļūdu saraksts, kas tiks izmantots, aplūkots zemāk:

1. Vārda “ka” vietā tiek lietots “kad”, ievadot palīgteikumu.

2. Vārds “viennozīmīgi” raksturo lietas vienu nozīmi, bet bieži lieto nepareizi, raksturojot ko neapstrīdamu. Pareizi būtu lietot vārdus “neapšaubāmi” vai “noteikti”.

3. Lietotas nepareizas darbības vārda formas, ja runa ir par tagadni. Vārdus “gatavojās”, “liekās” jāraksta citādāk – “gatavojas”, “liekas”.

4. Vārdi “ar manīm”, “ar tevīm”, “ar mumsīm”, “ar jumsīm” lietoti nepareizi. Pareizi būtu “ar mani”, “ar tevi”, “ar mums”, “ar jums”.

5. Vārdu “nākošais” un “nākamais” jaukšana. “Nākošais” ir tas, kurš nāk, bet, ja runa ir par notikumu secību, tad lieto vārdu “nākamais”.

6. Vārda “patreiz” vietā jālieto vārds “pašreiz”.

7. Vārdu “viņš” un “viņa” lieto reizēs, ja runa ir par lietām.

8. Vārdu “pa lielam” un “runa iet” vietā jālieto “kopumā” un “runa ir par”.

9. Vārds “laicīgi” – vārds, kas norāda uz pretstatu vārdam “mūžīgi”. Bieži lietots nevietā, raksturojot procesu ātrumu.

10. Vārdu “uz doto brīdi”, “dotajā momentā” vietā lietot vārdus “pašreiz”, “patlaban” vai “tagad”.

11. Vārdu savienojuma “priekš tevis”, “priekš manis”, “priekš mums” vietā lietot vārdu datīvā, noņemot vārdu “priekš”, respektīvi, “tev”, “man”, “mums”.

12. Vārdu “šitais”, “šitā”, “šis te”, “šim te”, “šo te” vietā jālieto vārdi “šis” vai “ši”.

13. Vārda “pie tam” vietā jālieto vārds “turklāt”.

14. Vārda “tāpatās” vietā jālieto vārds “tāpat”.

15. Lietot vārdu “pa” reizēs, ja runa ir “par” kaut ko. Piemērs – viņš gāja pa ceļu, bet viņi runāja par laika apstākļiem

Pēc raidījuma noskatīšanās skolēni tika iepazīstināti ar praktisko darbu projekta metodē.

Skolotājs skolēniem sākumā piedāvāja uzdevumu kopu vienpadsmit mācību stundu laikā:

1. Aprakstīt noteikumus, nosacījumus.

2. Ievākt publiski pieejamo informāciju par Bauskas novada domes deputātu.

3. Intervēt Bauskas novada domes deputātu, atklājot viņa personību, uzskatus, vaicājot skolēna intereses.

4. Veidot intervijas analīzi, aktualizējot 15 kļūdas no raidījuma “Aizliegtais paņēmiens” par latviešu valodu.

5. Veidot interviju, izmantojot publicistikas valodas stilu, ko būtu iespējams publicēt reģionālajā laikrakstā.

6. Deputātam sniegt atgriezenisko saiti par sadarbību.

7. Aizpildīt anketu par veikto darbu projekta metodē.

8. Sagatavot prezentāciju par deputātu, veikto projektu, secinājumus.

Ievadstundā skolēni tika iepazīstināti ar darba noteikumiem – vēstuli deputātiem ar uzaicinājumu un jautājumiem nedrīkst nosūtīt bez skolotāja veiktās pārbaudes un atļaujas, intervija un analīze jāgatavo visiem skolēniem, intervija var notikt arī X skolas telpās latviešu valodas stundas telpās, kā arī Bauskas novada domes telpās, intervijai jānorit vismaz 20 minūtes. Skolēniem tika skaidrots, ka intervijas analīzē jāparādās praktiskiem piemēriem, kā arī jāanalizē saturs, valodas stils, leksika, morfoloģija, sintakse un tekstveide. Prezentācijā jāparāda politiķa profils, intervijas analīze un secinājumi, kā arī darba veicējam jāuzņem fotogrāfiju ar deputātu. Skolotājs paskaidroja, ka labākie autoru darbi ar autoru atļauju tiks publicēti laikrakstā “Bauskas Dzīve”. Noslēdzot ievadstundu, skolotājs iedalīja katru Bauskas novada domes deputātu katram X skolas 10. klases skolēnam. Skolotājs vadījās pēc skolēnu spējām uzrunāt deputātu.

Skolotājs iepazīstināja ar darba nodevumu:

1. Jānodod intervija, kuras apjoms ir no 6000 līdz 8000 rakstzīmēm.

2. Jānodod intervijas analīze teksta formātā, kas vienlaikus jāiekļauj prezentācijā.

3. Jāuzrāda atgriezeniskā saite deputātam.

4. Jāiesniedz prezentācija un jāprezentē.

5. Prezentācijā jāiekļauj fotogrāfiju, kurā jāparādās skolēna fotogrāfijai ar deputātu. Darba kopējais izpildes laiks – viens mēnesis.

PLĀNOŠANA

Divās plānošanas stundās (sk. 2., 3. pielikumu) skolotājs pastāstīja, ka rakstīt e-pastu ar aicinājumu deputātiem tikties ar skolēniem un atbildēt uz jautājumiem, tika iepazīts publicistikas valodas stils, interviju rakstīšanas veidi, kā arī materiāli, kā plašāk iepazīt deputātu, izmantojot publiski pieejamā datubāzes.

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija (5 minūtes)	
Skolotājs iepazīstina ar stundas tēmu, aicina skolēnus nolasīt stundas sasniedzamo rezultātu.	Skolēni sagatavojas stundai. Viens no skolēniem nolasa stundas sasniedzamo rezultātu.
Skolotājs atgādina par praktisko darbu projekta metodē.	Skolēni uzdod jautājumus par tematu.
Skolotājs iepazīstina ar nosacījumiem, kas jāizpilda, veicot praktisko darbu projekta metodē.	Skolēni uzdod jautājumus, ja tādi rodas.
Apjēgšana (30 minūtes)	
Skolotājs rosina diskusiju par to, kam jābūt pareizi sagatavotā e-pastā.	Skolēni piedalās diskusijā.
Skolotājs piedāvā skolēniem e-pasta etiķeti un rakstīšanas paņēmienus – kā jāraksta, kas jāpievieno, kā uzrunāt un atvadīties, ko rakstīt e-pasta tematā?	Skolēni uzdod jautājumus, ja tādi rodas.
Skolotājs aicina sagatavot skolēnus savus e-pasta ziņojumus. Pirms nosūtīšanas deputātam skolotājs aicina tos parādīt pedagogam.	Skolēni sagatavo e-pasta ziņojumu.
Lietošana, refleksija (5 minūtes)	
Izmantojot aptaujas metodi, skolēni vērtē savas zināšanas par e-pasta etiķeti un nozīmi pirmā iespaida radīšanā.	Skolēni ceļ rokas pie tā vērtējumā, kas viņiem šķiet atbilstošākais.

2. pielikums. **Plānošanas stunda, īstenojot praktisko darbu projekta metodē.**

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija (10 minūtes)	
Skolotājs iepazīstina ar stundas tēmu, aicina skolēnus nolasīt stundas sasniedzamo rezultātu.	Skolēni sagatavojas stundai. Viens no skolēniem nolasa stundas sasniedzamo rezultātu.
Skolotājs atgādina par praktisko darbu projekta metodē.	Skolēni uzdod jautājumus par tematu.
Skolotājs skolēniem vaicā, vai skolēni zina, kurās valsts iestāžu mājaslapās var iepazīt Bauskas novada domes deputātus?	Skolēni diskutē, atbild uz jautājumiem!
Apjēgšana (60 minūtes)	
Skolotājs piedāvā skolēniem vairākas valsts iestāžu mājaslapas, kurās deputātiem kā valsts amatpersonām jāaizpilda informācijas par sevi, arī kā deputātu kandidātiem jāiepazīstina sabiedrība.	Skolēni, izmantojot mobilās ierīces, atrod iepriekšējās stundās izvēlēto deputātu un pēta viņu, veidojot "deputāta profilu".
Skolotājs piedāvā skolēniem veidot interviju publicistikas valodas stilā, izmantojot divus intervijas rakstīšanas veidus – izmantojot tiešo vai netiešo runu visas intervijas laikā.	Skolēni trenējas, plāno, kura intervijas metode katram šķiet piemērotākā.
Skolotājs aicina darboties patstāvīgi, veidojot "deputāta profilu".	Skolēni darbojas patstāvīgi.
Lietošana, refleksija	
Izmantojot aptaujas metodi, skolēni izvēlas, kuru intervijas metodi izmantos darbam. Skolotājs atgādina, ka turpmākās trīs mācību stundas skolēni strādās	Skolēni ceļ rokas pie tā vērtējumā, kas viņiem šķiet atbilstošākais.
patstāvīgi, aicinot deputātus tikties, veidojot analīzi un prezentācijas.	

3. pielikums. Plānošanas stunda, īstenojot praktisko darbu projekta metodē.

Skolotājs aktualizēja e-pasta rakstīšanas paņēmienus – vispirms bija jānorāda vēstules temats, tad jaunieši rakstīja vēstules saturu, sāka ar iepazīstināšanu ar sevi, pēc tam jaunieši aktualizēja vēlmi tikties ar deputātu, pievienoja arī desmit jautājumus, kurus jaunieši vēlas uzdot deputātam, noslēgumā bija atvadīšanās un pateicība par veidojušos sadarbību. Skolotājs aktualizēja, kā var iepazīt pašvaldības deputātu, izmantojot publiski pieejamās datubāzes. Skolotājs piedāvāja vairākas mājaslapas – Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā ir iespējams atrast katru deputātu kandidātu pirms gaidāmajām vēlēšanām. Šajā mājaslapā var atrast deputāta kandidāta vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, izglītību un profesionālo darba pieredzi. Valsts ieņēmumu dienesta sadaļā "Valsts amatpersonu deklarācijas" ir iespējams atrast deputātu amatpersonu deklarācijas, kā arī uzzināt, cik lieli ir deputāta ienākumi, vai ir parādsaistības, iespējas uzzināt ģimenes locekļus, aizdevumus, uzkrājumus u.c. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sadaļā "Dāvinājumi, ziedojumi, biedru naudas un iestāšanās naudas" iespējams skolēniem izsekot, cik daudz finanšu līdzekļus katrs deputāts ieskaita partijas bankas kontā. Šie ir trīs valsts piedāvātie resursi, kurus skolēni izmantoja praktiskajā darbā projekta metodē. Izmantot varēja arī sociālos tīklus, bet tie negarantēja informācijas patiesumu. Skolotājs sniedza padomus intervijas rakstīšanai un intervijas vadīšanai – ir ievads, galvenā daļa un nobeigums. Intervijai vajag sagatavoties. Interviju iespējams ierakstīt, ja intervējamais tam piekrīt.

Skolotājs aicināja skolēnus pierakstīt galvenās tēzes blociņā, tas atvieglotu skolēnu darbu. Skolotājs piedāvāja interviju veidot jautājumu un atbilžu formā vai atstāstīt saturu. Reizē skolotājs aicināja veidot virsrakstu, arī apakšvirsrakstus, lai atdalītu teksta domas. Skolotājs aicināja radīt klātbūtnes efektu – aprakstīt vidi, sajūtas, gatavošanos. Intervijas apjoms – 6000 līdz 8000 rakstzīmes.

Reizē skolēni stundas laikā tika iepazīstināti ar praktiskā darba projekta metodē vērtēšanas kritērijiem.

Kritēriji:

1. Vēstule (2 punkti) – tika vērtēta vēstules pareizrakstība, stils, forma. Ja kāds no šiem punktiem nav, tad tiek noņemti 0,5 punkti no kopvērtējuma.
2. Intervijas jautājumi (5 punkti) – par intervijas jautājumu veidošanu bija iespējams iegūt 5 punktus (jāiesniedz bija 10 jautājumi, par katru jautājumu 0.5 punkti).
3. Tika vērtēta arī intervijas organizēšana (2 punkti) – šo punktu pedagogs lūdza komentēt Bauskas novada domes deputātam, kurā deputāts aprakstīja intervijas plānu, skolēna gatavību intervijai.
4. Par fotogrāfijas pievienošanu tika paredzēts 1 punkts.
5. Intervijas teksts (12 punkti) – tika ņemta vērā pareizrakstība (5 punkti), saturs (5 punkti) un teksta uzbūve (2 punkti).
6. Intervijas analīze (10 punkti) – analīze ar praktiskiem piemēriem pēc 15 izplatītāko kļūdu tabulas, plāna latviešu valodā. Bija jābūt uzsvērtiem labajiem piemēriem, kā arī nepieciešamības gadījumā bija jābūt norādītajiem negatīvajiem piemēriem.
7. Atgriezeniskās saites sniegšana deputātiem (3 punkti) – konspektīva deputāta intervijas analīze ar piemēriem, ieteikumiem, vēstules nosūtīšana deputātam, vērtējums par projekta darbu.
8. Prezentācija (7 punkti) – stils, deputāta profils, intervijas galvenās tēzes, intervijas analīze, praktiski piemēri, secinājumi, laiks – 4 minūtes.
9. Atbildes uz jautājumiem prezentācijas laikā (2 punkti).
10. Jautājumu uzdošana prezentācijas laikā (2 punkti = 2 jautājumi). Plānošanas posmā skolēni rakstīja e-pasta vēstules, pētīja deputātu un veidoja deputāta profilu. Jaunieši iepļānoja tikšanās laiku ar deputātu, uzdeva sagatavotos jautājumus.

PROJEKTA NOFORMĒŠANA

Anketā tika lūgts atbildēt uz trim jautājumiem – komentārs bija jāraksta viedokļa formā, atbildot uz jautājumu, ko praktiskajā darbā būtu nepieciešams uzlabot, kas šajā projekta darbā jauniešiem izdevās, ko nepieciešams precizēt, kā arī tika ietverts jautājums, vai šādu projekta darbu būtu nepieciešams veidot turpmāk. Skolēnu darbu izpētei autors izmantoja skolēnu projekta darbus, to prezentācijas, fotogrāfijas, iesniegtās analīzes un intervijas tekstus.

Projekta noformēšanas fāzē skolēni analizēja Bauskas novada dome deputātu intervijas, runas, veidoja tekstu publicistikas valoda stilā, veidoja intervijas analīzi un prezentāciju. Intervijas apjoms – 6000 līdz 8000 rakstzīmes. Intervijas analīzē bija jāiekļauj gan labie piemēri, gan negatīvie piemēri, ja tādi bija. Skolēnam bija jāaizpilda arī pašnovērtējuma anketa par padarīto darbu. Skolēniem projekta noformēšanas fāzē bija jāsniedz deputātam atgriezeniskā saite par veikto interviju, kā arī deputāta valodas lietojumu (sk. 4. pielikumu). Projekta metodes noslēguma fāzē skolēniem bija jāgatavo prezentācijas par padarīto darbu.

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija (5 minūtes)	
Skolotājs iepazīstina ar stundas tēmu, aicina skolēnus nolāsīt stundas sasniedzamo rezultātu.	Skolēni sagatavojas stundai. Viens no skolēniem nolasa stundas sasniedzamo rezultātu.
Skolotājs atgādina par nepieciešamību skolēniem iesniegt intervijas un intervijas analīzes.	Skolēni uzdod jautājumus par tematu.
Skolotājs skolēniem vaicā, vai palikuši kādi neatbildēti jautājumi par projektu.	Skolēni diskutē, atbild uz jautājumiem!
Apjēgšana (30 minūtes)	
Skolotājs piedāvā skolēniem sniegt atgriezenisko saiti par intervijas norisi un deputāta valodas lietojumu. Skolotājs piedāvā veidus, kā e-pastā sniegt atgriezenisko saiti.	Skolēni, izmantojot datorus, raksta e-pasta vēstuli deputātam, kurā sniedz atgriezenisko saiti ar ieteikumiem, pateicībām!
Skolotājs aicina darboties patstāvīgi.	Skolēni darbojas patstāvīgi.
Skolotājs aicina aizpildīt pašnovērtējuma anketu par padarīto darbu, kā arī aicina gatavoties prezentācijām.	Skolēni pilda pašnovērtējuma anketu, izmantojot viedokļa stilu.
Lietošana, refleksija (5 minūtes)	
Izmantojot aptaujas metodi, skolēni pauž viedokli par padarīto darbu un projektu darba efektivitāti.	Skolēni ceļ rokas pie tā vērtējumā, kas viņiem šķiet atbilstošākais.

4. pielikums. **Noformēšanas stunda, īstenojot praktisko darbu projekta metodē.**

PREZENTĒŠANA

Projekta noslēguma fāzē bija svarīgi iepazīt skolēnu veiktos darbus, skatoties un vērtējot viņu veidotās prezentācijas par darbu. Katram skolēnam bija dotas četras minūtes laika, lai pastāstītu klasesbiedriem par to, kā skolēnam noritēja projekta process, kas izdevās, kas neizdevās, bija nepieciešams parādīt fotogrāfiju ar deputātu, kas apliecinātu dalību darbā projekta metodē. Pēc skolēna prezentācijas klasesbiedri skolēnam uzdeva jautājumus par darbu.